

**"ҰЛЫ ЖІБЕК ЖОЛЫ ЖӘНЕ ҚАЗАҚ ХАНДЫҒЫ
МЫҢЖЫЛДЫҚТАР ТОҒЫСЫНДА"**
атты Халықаралық тарихи-археологиялық конференцияның
МАТЕРИАЛДАРЫ

Тараз, Қазақстан, 22-23 мамыр, 2015 жыл

МАТЕРИАЛЫ

Международной историко-археологической конференции
"ВЕЛИКИЙ ШЕЛКОВЫЙ ПУТЬ И КАЗАХСКОЕ ХАНСТВО НА
РУБЕЖЕ ТЫСЯЧЕЛЕТИЙ"

Тараз, Казахстан, 22-23 мая, 2015 года

PROCEEDINGS

of the International Conference on History & Archaeology:
"GREAT SILK ROAD AND THE KAZAKH KHANATE AT
THE TURN OF MILLENNIUM"

22-23 May, 2015, Taraz, Kazakhstan

Тараз – 2015

УДК 94(574)

ББК 63.3

Ү17

"Ұлы Жібек жолы және Қазақ хандығы мыңжылдықтар тоғысында": Халықаралық тарихи-археологиялық конференция материалдар жинағы - Тараз, 22-23 мамыр, 2015 – 278 б. = "Великий Шелковый путь и Казахское ханство на рубеже тысячелетий": Сборник материалов Международного историко-археологического конференции - Тараз, 22-23 мая, 2015. – 278 с. = Proceedings of the International Conference on History & Archaeology: "Great Silk Road and the Kazakh Khanate at the turn of Millennium". – Taraz, 22-23 May 2015. – 278 p.

ISBN 978-9965-37-239-11

Жинақта Халықаралық тарихи-археологиялық конференцияның Ұлы Жібек жолы және Қазақ мемлекеттілігінің қалыптасуы; Қазақ хандығы дәуірінің тарихи-археологиялық мұралары; Ұлы Жібек жолы және Еуразия кеңістігіндегі мәдени-экономикалық ықпалдастық; Тараз және Ұлы Жібек жолы бойындағы Еуразиялық қалалар; Тарихи-мәдени мұралар және қазіргі гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері атты бағыттары бойынша қатысушылардың баяндамалары жарияланған. Материалдар жинағы тарих, археология және гуманитарлық ғылымдар саласында ғалымдар, мамандар, оқытушылар, докторанттар, магистранттар, студенттерге арналған.

В сборнике опубликованы доклады участников Международного историко-археологического конференции по направлениям: Великий Шелковый путь и становление казахской государственности; Историко-археологическое наследие эпохи Казахского ханства; Великий Шелковый путь и культурно-экономическое взаимодействие в Евразийском пространстве; Тараз и города Евразии на Великом Шелковом пути; Историко-культурное наследие и актуальные проблемы современных гуманитарных наук. Сборник материалов предназначены для ученых, специалистов, в области истории, археологии и гуманитарных наук, преподавателей, докторантов, магистрантов, студентов.

These proceedings are the collection of academic papers published in the context of the International Conference on History & Archaeology: Great Silk Road and the Kazakh Khanate at the turn of Millennium. These papers deals with the directions of Conference: Great Silk Road and the formation of the Kazakh statehood; Historical & Archaeological Heritage of the epoch of the Kazakh Khanate; The Great Silk Road and Cultural and Economic cooperation in Eurasia; Taraz and Eurasia on the Silk Road; Historical & Cultural Heritage and the topical problems of contemporary Humanities. The proceedings are intended for researchers, teaching faculty, PhD, Master and Bachelor students and professionals in the fields of History, Archaeology and Humanities.

УДК 94(574)

ББК 63.3

Редакция алқасы/Редакционная коллегия/Editorial board

Саурыков Е.Б. (төраға), Ыбыраимжанов К.Т., Байпаков К.М., Байтанаев Б.А., Воякин Д.А., Баубеков С.Ж., Байжанов К.Б., Немеребаев М.Н, Асабай К.А., Курманбекова А.С., Абдимомынов Н.Т., Ускембаева Ж.А., Пертаева Э.К., Курманбаев У., Тамабаева К.Ө., Сарыбекова Ж.Т., Абдула Ж., Аскарбекқызы Н., Сарсенова А.Е., Елубаева Р.С., Модалиева Э., Сейтбаев К.Ж., Саржанова К.Ш., Байтиленова Е.С., Онгарбаева М.Б., Байлыбеков Г.Р.

ISBN 978-9965-37-239-11

© Тараз инновациялық- гуманитарлық университеті, 2015

белгісі ретінде кәрі тарихтың сақшысындай болып бұл қалалар біздің уақытымызға дейін жетті.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Байпақов Х.М. және авторлар ұжымы. Жамбыл облысы тарих және мәдениет ескерткіштерінің жинағы. Тұрар Рысқұлов ауданы А.: 2011, - 268 б.
2. Шәлекенов У.Х. V-XII ғасырлардағы Баласағұн қаласы А. : , Жібек жолы, 2006. - 248 б.
3. Байпақов Х.М. және авторлар ұжымы. Ежелгі және орта ғасырлардағы Тараз бен Жамбыл облысының қазыналары А.: «Археологиялық сараптама» ЖШС, 2013,-320 б.
4. Байпақов Х.М. Қазақстанның ежелгі қалалары А.: Аруна Ltd , 2005, - 316 б.
5. Көркем суретті Қазақстан тарихы Ежелгі дәуірден біздің уақытымызға дейін. 4 томдық, 1том: Палеолит дәуірінен моңғол шапқыншылығына дейінгі Қазақстан А.: «Қазақ энциклопедиясы» ЖШС, 2006. - 312 б.

УДК 81'373; 001.4

ТАРИХИ ТОПОНИМДЕР ТҮП-ТӨРКІНІ: ЭТИМОЛОГИЯ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Борибаева Г.А., Мадиева Г.Б.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Қазақстан, Алматы қ.

Қайсыбір атауды алмайық, оның тарихы тереңде жатқандығын тек оның этимологиялық негізін анықтау арқылы ғана біле аламыз. Тарихтан сыр шертетін жер-су атаулардың әр бір грамматикалық бөлшегін бөлек ажыратып қарау да шығу тегін қарастыруға септігін тигізеді. Топонимдердің түп-төркінін анықтауда халықтық этимология мен аталы аңыздарды да ескерген жөн. Аталған нысанға кез келген фактордың қатыстылығы анықталған жағдайда, сол атаудың шындыққа жанасымдылығы айқындала түседі.

Қазақ даласына бекіністердің алғаш салына бастауы XVII ғасырдың орта шеніне тұспа-тұс келеді. Ең бірінші бекініс 1640 жылы Гурьев, одан кейін 1716 жылы Омбы, Жәміш бекіністері, 1717 жылы Железинск, 1718 жылы Семипалатинск, 1720 жылы Коряков форпосты, Усть-Каменогорская бекіністері бой көтерді. Арнайы тапсырмамен қазақ жеріне келген майор М. Перемышльский отрядымен 1854 жылы Верный бекінісі салынды. Тарихқа көз жүгірте отырып, нақты айтқанда 1854 жылы қазақ жеріндегі Алматы өңірінде Заилийское әскери бекінісі салынды, кейіннен Верный атауына ауысып, 1867 жылы Алматинское, 1867-1921 жылдары Верный, 1921 жылдан Алма-Ата, ал 1993 жылдан бастап Қазақстанның мемлекеттік мекемелерінде қала атауы қазақ және орыс тілінде Алматы деп бекітілді [1]. Одан әрі XIX ғ. 30-40 жылдары Орта жүз бен Ұлы жүз аумақтарында Аягөз, Ақтау, Қапал бекіністері соңғы болып салынды. Салынған бекіністердің барлығы бүгінде үлкен қалалар негізін құрады. Мәселен, Гурьев бекінісі – Гурьев, қазір Атырау қаласы, Омбы, Жәміш (Ямиш) бекіністері – Петропавл қаласы (орыс тілінде *Петропавловск*), Семипалатинск бекінісі – Семей қаласы (ор.т. *Семипалатинск*), Коряков бекінісі – Павлодар қаласы, Усть-Каменогорск бекінісі – Өскемен қаласы (ор.т. *Усть-Каменогорск*), Верный бекінісі – Алматы қаласының негізін қалады.

Жергілікті тұрғындар тарапынан, зиялы қауым, тарихшылардың ұсыныстарымен бірнеше қала мен елді-мекендердің атауларын ауыстыру жайында ұсыныстар соңғы кездері газет беттерінде жиіледі. Мәселен, даудың басында Петропавл мен Павлодар қалаларының

атауларын ауыстыру қызу талқылануда, сонымен қатар Өскемен, Семей, Алматы облысына қарасты *Қаскелең, Шамалған, Боралдай* және тағы сол сияқты атауларды ауыстыру жайында мақалаларды көптеп кездестіруге болады.

Көшпенді қазақ халқы мекендеген жерлердегі географиялық атаулардың түп-төркінін анықтау қиынға соғатындығының бірнеше мәселелері бар. Олар, нақты тарихи құжаттың болмауы немесе сақталмауы, ауылдың тұрғылықты бір жерде жылдың төрт мезгілі бойы көп тұрақтамағандығы, әр түрлі шайқас немесе саяси әрекеттер нәтижесінде бір мекенде бірнеше ұлт өкілдерінің мекендегені және тағы сол сияқты бірқатар мәселелер туындайды.

Туған жер атауының тарихы көпті қызықтырады. Жергілікті атаулар, сонымен қатар сол мекен не географиялық нысан жайында құнды және жан-жақты мәліметтерді береді. Мәселен, *Қарағанды* қаласының атауы шөптің бір түрі *қарағанмен* байланысты және қараған шөбінің көп кездесетін жер екендігін аңғартады. Сол секілді *Ақтау, Ақтөбе* атаулары да ақ түсті тау-тастары мен төбе-үйінділерден тұратындығынан мәлімет береді.

Кез келген топонимдердің этимологиясын анықтауда ең бірінші ғылыми этимологияға жүгінеміз, бірақ осыған кейде кереғар келіп жататын немесе толық түп-төркінін аша түсуге ықпал ететін халықтық этимология ұғымы пайда болады. Халықтық этимологияны «жалған этимология» [2] немесе «қарапайым этимология» («наивная этимология») деп те атайды. Оның мәні – сөздердің дыбыс ұқсастығына қарай шығу тегін анықтау. Яғни, «*халықтық этимология* – өзге тілден енген кірме сөзге айтылымы жағынан ұқсас сөзді семантикалық тұрғыда ешбір деректерді ескермей, кездейсоқ сәйкес келген дыбыстар арқылы болжам жасау» [3]. Бұл анықтамаларға байланысты мынадай мысал келтіруге болады: «*Этимология, к примеру, Калкаман, прозрачна: Қалық аман*» (*Мәселен, Қалқаман атауының этимологиясы айқын: Қалық аман*). Бұл интернеттен алынған оқырман пікірі (<http://forum-eurasica.ru> Еуразиялық тарихи сервер форумы). Осы пікірге қосыла отырып өз нұсқаларын ұсынған оқырман өз сөзінде «*ТОЧНОООО! Каскелен ведь – это қас+келін (брови+невестка) Шамалған - шомылған, (мывшийся) а Бурундай - Бұрын+дай (как прошлый) !!!!!!!!!*» (*Расымен де! Қаскелең болса – бұл қас+келін, Шамалған – шомылған, ал Бурундай – бұрын+дай (бұрынғыша)!!!*) (<http://forum-eurasica.ru> Еуразиялық тарихи сервер форумы).

Бұл мысалдар халықтық этимологияны көрсетеді, дегенмен аңызды да ескере айтылған халықтық этимология бар, яғни тек дыбысталуы бойынша емес, оның бұрынғы тарихын, орналасқан жерін, естіген аңыздарын ескере отырып болжайтын, бірақ ғылыми тұрғыда дәлелденбеген, қағаз бетіне түспеген топшылауларды да халықтық этимология ретінде қабылдауға болады деп есептейміз. Алайда, көрнекті зерттеуші ғалым А.П. Дульзон топонимдерді зерттеуде келесідей анықтама беріп өткен: «*Этимологический анализ топонима можно считать успешным только в том случае, если разъяснены все морфологические части слова и установлено их значение*». А.П. Дульзонның пікіріне сай бірнеше зерттеулер нәтижесін анықтауға болады. Е. Койшыбаев пайымдауынша: *Шамалған* (рус. перевод *Чемолган неверна*) – ... из тюрк. шамал или чамал «Север, ветерок, прохлада» и древнейш. ган (озвонченный от кан) «ущелье» или «долина»: «прохладное ущелье». Ср. с каз. фразой *Самал тау, шалкар коль* – «Прохладная гора, просторное озеро» и кирг. топонимом *Шамалдысай* (Нарынский район) [4, 249]. Бұл анықтамаға сәйкес *Шамалған* атауының алғашқы сыңарын «*самал, жел*»-мен байланыстырады. Мұндай талқылау А. Нұрмағамбетовтың еңбегінде де кездеседі, бірақ ол *Шамал* сөзін «салқын» сөзімен, ал *ган* морфемасын толық сөз деп есептей келе «көгалды, шалғын жер» деп анықтайды [5]. Мұндай талдаулар лингвистикалық тұрғыдан жасалып ғылыми пікірлерді көрсетеді.

Ал келесі мысал қарапайым этимологияны айқындайды: *Шамалған* атауының – қалмақ ханы Шамал ханның атына байланысты қойылды деген аңыз да елді жайлап, осыған байланысты халық өз наразылығын білдірді. Дегенмен, бұл өңірде «Шамал хан» атына байланысты жекеменшік кәсіпорындар ашылып та үлгерген. Қ. Рысбергген пайымдауынша, «Қазақ жерінде жоңғар батырларының атынан қойылышты-мыс деген Шамалған, Қаскелен, Боралдай, Күршім, т.б. атаулар толып жатыр. Бұл халықтық этимология. Ғылыми

этимология бойынша көне атаулар кісі атынан емес, сол жердің географиялық ерекшеліктері, жер бедері, су ағысы ерекшеліктері, өсімдік атаулары уәж болған аталым негізінде пайда болған. Қазақ тарихында жоңғар шапқыншылығы XVIII ғасырда ғана орын алғандығы белгілі, ал сонда Күршім және өзге өзен-суларымыз жаугершілік заманына дейін атаусыз келген бе деген сауал туындайды. Екіншіден, Ұранқай (Оранқай) атауы еліміздің бірқатар аймағында кездеседі, сонда жоңғар батырының аяғы бірінен-бірі шалғай жатқан аймақтарда болып, жаулап, өз есімін ескерткішке қалдырған ба дерсің» [6].

Жетісу өңіріндегі бірқатар топонимдерді географиялық орналасуы мен айтылған аңыздар нәтижесінде пайда болған «халықтық этимология» негізінде жер-су атауларына талдау жасаған Қазыбек бек Тауасарұлының «Түп-тұқианнан өзіме шейін» атты еңбегінде *Шамалған* атауының шығуына байланысты мынадай анықтама беріледі: «*Арын деген атамның үш баласы болған: Қалман, Шом, Қалған. Қалман үнемі тау айналып, тау қыстап, даланы көрмей өтіпті. Оның кірті тұрағы Лабас тауының үстіндегі Үлкенсаз жайлауында екен. Үлкенсаз үстінде Қалман биігі деген тау бар... Қалманның екі інісі керісінше тауға шықпай өткен адамдар болыпты. Олар егіншілікпен айналысып, дала жайлап, қыстаған. Олардың тұрған жері де бүгінге дейін екеуінің атымен Шомқалған аталады*» [7, 92]. Бұл еңбек арқылы Шамал ханның аталған шамалған өңіріне қатысы болмағандығын аңғарамыз. Атаудың *Шомқалған* аталу себебіне келесідей дәлелдерді де келтіріп өтуге болады. Шомқалғанның жоғары жағындағы *Үш қоңыр жайлауы* Қалманның баласы *Қоңыр* мен немересі *Үштің* аттарына байланысты қойылды деп көрсетеді.

Барлық топшылауларды жинақтай келе Алматы облысы Қарасай ауданына қарасты *Шамалған* топонимінің келесідей анықтамалары мен шығу төркінінің болжамдары шығады:

Шамалған	→	<i>Шамал</i> – самал, жел + <i>ған</i> – аймақ;
Шамалған	→	<i>Шамал</i> – салқын + <i>ған</i> – көгалды, шалғын жер
Шамалған	→	шомылған (ғаламтор пайдаланушы пікірі)
Шамалған	→	қалмақ ханы <i>Шамал хан</i>
Шамалған	→	Арынның ұлдары Шом мен Қалған есімдерінің бірігуі

Екінші атау *Қаскелең* жайында да бірнеше анықтама нұсқалары орын алған. Жер-су атаулардың шығу-төркінін зерттеген ғалым Е. Қойшыбаев: *Қаскелен* от түрк. букв, *каска* – «лысая», и *елен* – «проворная» деп жазса [4, 130], екінші бір жазғанында: «*Қаскелең* – өзен, тау, қала және аудан аттары. Көне түр. *қашқа* және *йелең* тұлғаларынан қалыптасқан атау. Этимологиясы «тасқынды су» мәндес атау» дейді [8, 164].

Ал топонимдерге географиялық тұрғыдан келіп зерттеу керектігін басты назарға ұстайтын географ ғалым А. Горбунов: *Приведу два объяснения названия реки, перевала и города Алматинской области. Первое связывают с родоплеменным понятием. Второе, как кажется, более географическое. Поясню. На старых картах западная часть Заилийского Алатау именовалась Каска Алан (лысое или горное пространство, каз.) Известно, что к западу от долины Каскелен еловые леса отсутствуют. Не исключено, что каска Алан позднее трансформировался в Каскелен* [9, 56].

Ғылыми тұжырымдамалармен қатар аңыздарды да келтіруге болады. Аңыз бойынша қазіргі *Қаскелең* орналасқан елдімекенде атақты бір байдың қос ақын келіні болыпты. Елге келген ақындардың барлығын жеңіспен қайтарады екен. Осы қос келіннің мекендеген жері деген атаумен «*Қоскелін*» орыстардың айтылымында «*Қаскелен*» аталып кетіпті-мыс [10].

Қаскелең атауын қалмақ батыры *Касгэлэн* есімімен байланыстыратын жорамал да бар. Сол себепті жергілікті халық қалмақ ханы мен батырлары *Шамал хан*, *Касгэлэн*, *Боралдай* есімдерімен аталған *Шамалған*, *Қаскелең*, *Боралдай* атауларын өзгерту керек деп талап етуде. Бірақ өзгерту қажет еместігін Қазыбек бек Тауасарұлының кітабы арқылы дәлелдейтіндер де жоқ емес [11]. Тауасарұлының еңбегінде *Қаскелең* атауының шығуына мынадай түсініктеме берілген: «*Қаскөлең таудың басынан қасқайып тік түсетін*

болғандықтан *Қаскөлең атанған*» [7, 220]. Бұл жерде *Қаскөлеңді* өзен атауы ретінде береді, өзенге байланысты өңірге де осы атау берілген. Ал *Қаскөлең* деген қалмақ батыры өз есімін аталған өзен бойында туғандықтан алған екен.

Т. Жанұзақ Қазыбек бек Тауасарұлы мен Е. Қойшыбаевтың атаудың бірінші сыңары *қасқа* сөзі деген пікірлермен келісе отырып, оның екінші құрамын жоғарыдағыдай *елең*, *йелең* сөздері деп қарамай, *өлең* сөзі деп қарастырады да, *қасқа* сөзі арқылы жасалған түркі тілдеріндегі өзен аттарын тізбектейді: *Қасқасу*, *Қасқабұлақ*, *Қасқаөгіз*. Ал атаудың екінші сыңарындағы *өлең* сөзіне *Ақөлең*, *Қойкеткенөлең*, *Сарыөлең*, *Қараөлең*, *Қоңырөлең*, *Жалпақөлең*, *Дөңгелекөлең* атауларын келтіреді. Сонымен, Т. Жанұзақтың топшылауынша, *Қаскелең* атауы алғашқыда *Қасқаөлең*, кейіннен *Қаскөлең* аталып барып *Қаскелеңге* өзгерген дейді [12, 94-96].

Жоғарыда берілген *Қаскелең* атауына жалпы алғанда келесідей этимологиялық негіздемелер мен болжамдар шығады:

Қаскелең	→	<i>қасқа</i> + <i>елең</i> сөздерінен біріккен атау
Қаскелең	→	<i>қашқа</i> + <i>йелең</i> сөздерінен біріккен атау;
Қаскелең	→	<i>қасқа</i> + <i>алаң</i> сөздерінен біріккен атау
Қаскелең	→	« <i>Қос келін</i> » атауынан пайда болған (аңыз)
Қаскелең	→	<i>Касгэлэн</i> (<i>Қаскөлең</i>) атты қалмақ батырының есіміне қойылған атау
Қаскелең	→	<i>қасқа</i> + <i>өлең</i> сөздерінен біріккен атау, <i>Қасқаөлең/Қаскөлең</i> өзен атына байланысты қойылған атау

Қазақстан жерінде әлі де сыры ашылмаған тарихи жер-су атаулар саны көп. Ол бір ғана ескерткіштерге байланысты ашылмайды, ол тіл, әдебиет, мәдениет, географиялық, этнографиялық және т.б. салалар тоғысында зерттелсе ғана өзіндік сырын береді. Әр елде сақталған деректер қорын да ескеру құнды мәліметтерге жолықтырмақ. «Жеріңнің аты – еліңнің хаты» деп бекер айтылмаған. Топонимдердің сырын аша отырып, тарих бетін толықтырамыз анық.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Алматы // www.karta.kz
2. Этимология народная // Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона: В 86 томах (82 т. и 4 доп.). — СПб., 1890-1907.
3. Textologia.ru Электронный словарь // <http://www.textologia.ru>
4. Койчубаев Е. Краткий толковый словарь топонимов Казахстана - Алма-Ата: Наука КазССР, 1974. - 275 с.
5. Нұрмағамбетов А. Жер-судың аты – тарихтың хаты. – Алматы: Балауса, 1994. – 64 б.
6. Рысбергген Қ. Тарихи атаулар қайтарылуы тиіс // Ана тілі, № 16 (1274) 23 - 28 сәуір 2015 ж.
7. Тауасарұлы Қ.Ш. Түп-тұқианнан өзіме шейін. – Алматы: Жалын, 1993, - 416 бет.
8. Қойшыбаев Е. Қазақстанның жер-су аттары сөздігі. – Алматы: Мектеп, 1985, - 256 б.
9. Горбунов А. Горы центральной Азии, 2006, 56 бет.).
10. Жер-су аттарының аңыздары // Шалқар газеті, 1993 жыл 29 қаңтар
11. Селеубаев Асқардың жеке парақшасы // www.facebook.kz
12. Жанұзақ Т. Жер-су атаулары, 2011, 94-96 бет

УМИТКАЛИЕВ У.У. Курганы «с усами» как место проведения древних традиционных обрядов и обычаев.....	109
БАҚТОРАЗОВ С.У. М.Х. Дулати мұраларының тарихи - танымдық мазмұны.....	114
ҚАЛЫБЕКОВА Э. С. Қазақ хандарының 120 жылдық қайраткерлік тарихы мен мұрасы..	118
БАХТОРАЗОВА А.С. Ұлы дала тұлғаларының үндестігі: Захириддин Бабыр, Мұхаммед Хайдар Дулати және Сұлтан Саид хан.....	123

3-СЕКЦИЯ/ SECTION

**Ұлы жібек жолы және Еуразия кеңістігіндегі мәдени-экономикалық ықпалдастық
Великий шелковый путь и культурно-экономическое взаимодействие в Евразийском
пространстве**

The great Silk Road and Cultural and economic cooperation in Eurasia.

ЖОЛДАСБАЕВ С. Великий Шелковый путь и его историческое значение.....	127
АЛДАБЕК Н.Ә. Ұлы Жібек жолы және Қытай мен Орталық Азия халықтарының мәдени байланыстарының даму тарихынан.....	130
АШИРОВ А.А. Великий Шелковый путь и древние религиозные верование Ферганы.....	136
ШОКЕШОВА Г.К. Ұлы Жібек жолының Батыс пен Шығысты байланыстырудағы халықаралық маңызы.....	143
САДЫКОВА Ә.А. Ұлы Жібек жолының мәдениеттердің өзара ықпалы және бірін-бірі байытуы.....	147
САДВАКАСОВ Д. Инновациялық кәсіпкерлікті жетілдіру Еуразия кеңістігіндегі экономиканың дамуын арттыру факторы ретінде.....	154
ПАК И. Совершенствование управления инвестиционными процессами в регионах как фактор роста экономического взаимодействия в Евразийском пространстве.....	159
СМАГУЛОВА К.Р., ДОСЫМОВА О.Ж., БЕКБАУЛИНА С.К. Мейманхана қызметі – Ұлы Жібек жолындағы туризмді дамыту факторларының бірі ретінде.....	166

4-СЕКЦИЯ/ SECTION

**Тараз және Ұлы Жібек жолы бойындағы Еуразиялық қалалар
Тараз и города Евразии на Великом Шелковом пути
Taraz and Eurasia on the Silk Road**

АЙТБАЕВ А.Б., ӘБДІҒАЛИ Н.Ә. Қараспантөбе қалашығының зерттелуі.....	170
ЕМЕНОВА Г.Б., СЕРИЕВ Т.Н. Тараз өңірі туралы тарихи аңыз - әңгімелер мен этнографизмдер.....	177
ОҢАЛБАЕВА А.Б. Мерке ғибадатханасы.....	182
УТЕГЕНОВА А.Б. Ұлы Жібек Жолы бойындағы ортағасырлық қалалар.....	186
РАНОВА Г.К., МЫРЗАПАЙЗОВА Г.О. Тараз - Ұлы Жібек Жолы бойындағы көпестер қаласы.....	190
ҚАРЫМБАЕВА Б.Б. Тараз - Ұлы Жібек жолы бойындағы ежелгі қала.....	195
ОРАЗОВА К.А. Құлан - түркілер қаласы.....	198
БОРИБАЕВА Г.А., МАДИЕВА Г.Б. Тарихи топонимдер түп-төркіні: этимология мәселелері.....	205
ЫБЫРАИМЖАНОВ Қ.Т. Көне Тараз қаласындағы мұсылмандық білім беретін оқу мекемелерінің мазмұндық құрылымы.....	209